

GEEN BEVEILIGING, TENZIJ...

Onderwijsgroep Tilburg heeft het laatste jaar een intensief programma doorlopen met als doel te komen tot een gestructureerde aanpak van de veiligheid en beveiliging op de onderwijslocaties. Daarbij ligt de focus vooral op het stimuleren van 'gewenst gedrag' en veel minder op het treffen van fysieke beveiligingsmaatregelen. Een gesprek met de direct betrokkenen over opzet en achtergronden van de aanpak.

DOOR GERARD DESSING

Het gebouw van ROC Tilburg, één van de onderwijsinstellingen behorende tot Onderwijsgroep Tilburg.

Hoe zorg je voor optimale veiligheid op een locatie waar een of meerdere

mbo- of vmbo-opleidingen zijn gevestigd en waar tijdens de lesperiode dagelijks honderden studenten, docenten en medewerkers onderwijsondersteuning aanwezig zijn? Met deze vraag zijn Roy Hildenbrant (directeur bestuurs-, management- en onderwijsondersteuning), Berry Beukman (veiligheidsadviseur) en Esther Samuel (Arbo-coördinator) van Onderwijsgroep Tilburg (OGT) het afgelopen jaar intensief bezig geweest.

HET BELANG VAN VEILIGHEID

Dat 'veiligheid' een belangrijk onderwerp op de agenda van OGT is, is niet meer dan logisch, vertelt Hildenbrant op een middag in een van de vergaderzalen in het gebouw van ROC Tilburg, één van de onderwijsinstellingen behorende tot Onderwijsgroep Tilburg. "Als onderwijsinstelling maken we deel uit van de maatschappij. We hebben te maken met studenten met allerlei achtergronden en afkomst. Daarbij bevinden we ons ook in een omgeving waar van alles kan gebeuren.

Veiligheid is een belangrijk onderwerp. Je moet je veiligheidsorganisatie dan ook goed op orde hebben, zodat je veiligheidsrisico's kunt beperken c.q. snel en adequaat kunt reageren als zich een onveilige situatie voordoet."

Om de bestaande veiligheidssituatie scherp in beeld te krijgen en te herijken werd de samenwerking gezocht met Erik de Vries CPP van security- & crisisadviesorganisatie Dutch Risk. Hij bedacht een gestructureerde aanpak om in een jaarlijkse cyclus de veiligheidssituatie per onderwijslocatie te analyseren, vast te leggen en waar nodig te verbeteren. Dit alles in nauw overleg met de directies van de betreffende scholen. In de aanpak wordt een expliciet onderscheid gemaakt tussen beveiliging en toezicht omdat dat volgens De Vries vaak ten onrechte met elkaar wordt verward.

AANPAK IN VIJF STAPPEN

De aanpak, waarbij veiligheid als proces is ingericht, bestaat uit vijf stappen. Stap 1 (Basis) is bedoeld om inzicht te krijgen in de gang van zaken het afgelopen jaar. In deze stap worden de uitgangspunten op basis van het geformuleerde beleid vastgesteld en worden gesprekken gevoerd met schooldirecties om een beter beeld te krijgen van de actuele veiligheidsbehoeftes. In stap 2 (Risiko's) wordt de jaarlijkse (bestaande) risico-analyse geëvalueerd en worden incidenten die hebben plaatsgevonden geïnventariseerd om te kunnen bepalen of bestaande veiligheidsmaatregelen moeten worden aangepast. Ook wordt bekeken of wijzigingen ter plaatse moeten leiden tot aanpassingen in de veiligheidsmaatregelen.

MENUKAARTEN

Bij stap 3 (Menukaart) spelen de zogenaamde menukaarten een belangrijke rol. Het gaat hierbij om overzichten, uitgesplitst naar vier hoofdonderdelen: locatieveiligheid (vooral organisatorische, technische en bouwkundige maatregelen), sociale veiligheid (bejegening, toezicht, BHV en crisisorganisatie), flexibele veiligheid (opschaling, opvang en respons) en schoolveiligheid (zoals advisering over veiligheid, voorlichting, campagnes om awareness te verbeteren). In gesprek met de schooldirecties wordt voor elk onderdeel de ge-

KERNGEGEVENS

Organisatie	: Onderwijsgroep Tilburg (OGT)
Onderdelen	: ROC Tilburg, Entreecollege Tilburg en vmbo-scholen
Studenten	: ca 13.000 (verdeeld over 10 locaties)
Medewerkers	: ca 1.200 (fte)
Project	: Veilig OGT
Periode	: 2017 - 2018

Beveiliging en toezicht worden vaak ten onrechte met elkaar verward

wenste inzet van mensen en middelen bepaald die kunnen bijdragen aan de veiligheid op de locatie.

Met als uitgangspunt de ingevulde menukaarten wordt in stap 4 (Uitvoering) uitvoering gegeven aan de gewenste c.q. noodzakelijke maatregelen. In de vijfde stap (Evaluatie/Bijstelling) staan de evaluatie en eventuele bijstelling van de getroffen maatregelen centraal. De toetsing die in deze stap plaatsvindt, is zowel kwalitatief als procesmatig en vindt plaats aan de hand van onder meer audits, oefeningen of eigen waarnemingen.

IEDER JAAR HERHALEN

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de vijf stappen voor alle locaties ieder jaar worden herhaald. Dat gebeurt idealiter op een dusdanig moment dat kan worden aangesloten bij de budget- en planningscyclus. Voordeel: eventuele gewenste of noodzakelijke investeringen in het volgende schooljaar zijn dan nog mogelijk.

De keuze binnen de menukaarten (zie stap 3) is niet onbeperkt en niet vrijblijvend. Sommige maatregelen liggen vast. Bovendien moet er voor een veiligheidsmaatregel altijd een (onderbouwde) relatie zijn met een risico. Op die manier wordt de schooldirectie uitgedaagd niet op de veiligheidsmaatregel te focussen, maar op het bevorderen van gewenst gedrag. De stelregel is, dat als er geen risico is, een maatregel zou moeten worden afgebouwd. Daarom dus ook de jaarlijkse herijking die van alle betrokkenen inspanning verwacht.

TOEZICHT IS VAN ONS ALLEMAAL

Bij het realiseren van een veilige onderwijslocatie hanteert OGT een aantal uitgangspunten. Een

>>

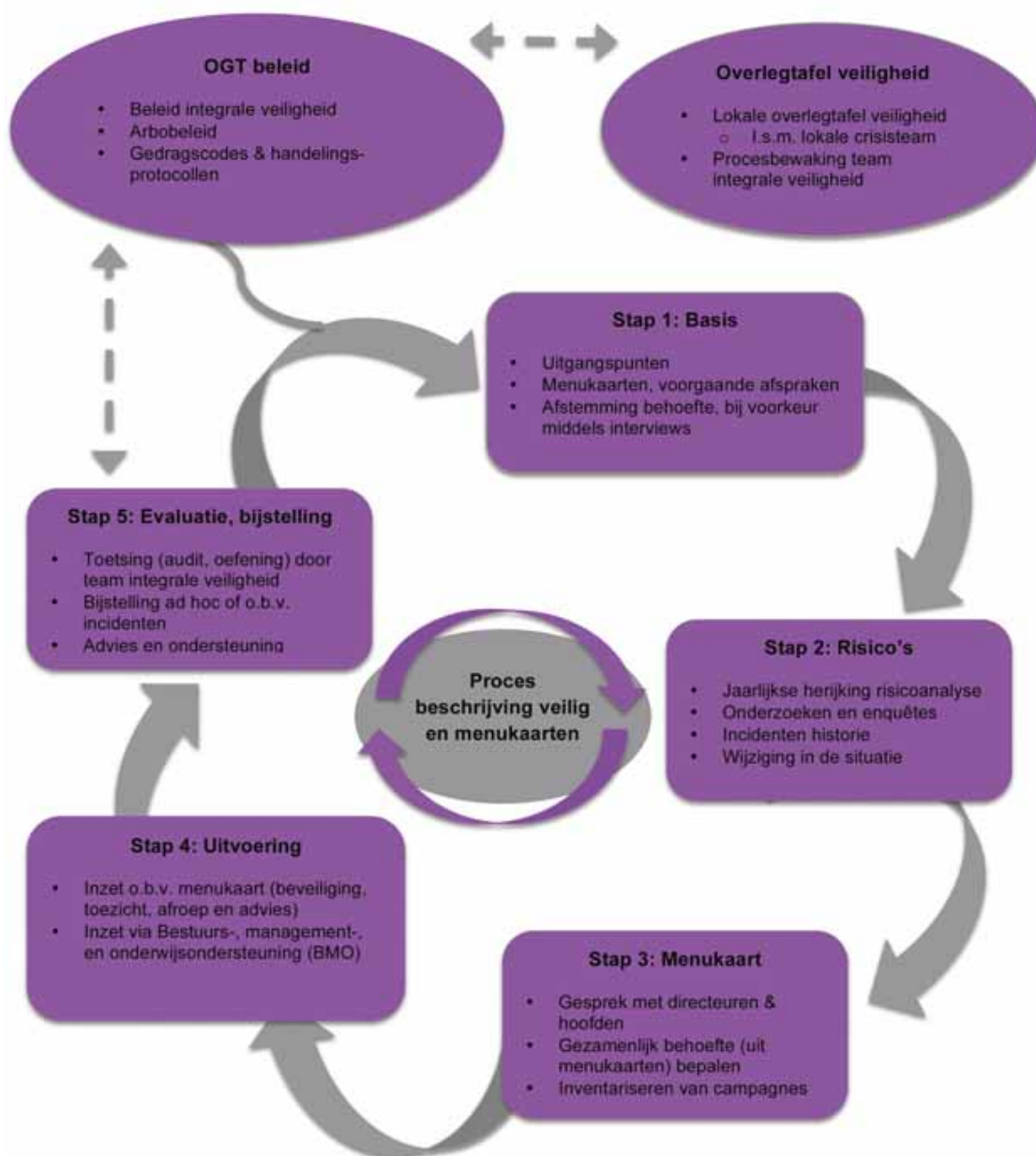
THEMA: BEVEILIGING

daarvan is dat fysieke securitymaatregelen wel getroffen worden, maar dan vooral voor de tijden dat de schoolgebouwen gesloten zijn. “Geen beveiliging, tenzij...Dat is zoals wij het noemen”, zegt veiligheidsadviseur Berry Beukman.

BEVORDEREN GEWENST GEDRAG

Om dat te kunnen realiseren is het creëren van een veilige leer- en werksfeer op de leslocaties van groot belang. “Daarbij focussen we vooral op het bevorderen van gewenst gedrag in plaats van het

PROCESBESCHRIJVING Veiligheid van Onderwijsgroep Tilburg (OGT)

Veiligheidsaanpak in vijf stappen, waarbij in een jaarlijkse cyclus de veiligheidssituatie per onderwijslocatie wordt geanalyseerd, vastgelegd en waar nodig verbeterd.

begrenzen van ongewenst gedrag”, zegt Arbo-coördinator Esther Samuel. “De basisgedachte is dat als we goed met elkaar omgaan, de kans groter is dat we problemen kunnen voorkomen. Als je aandacht besteedt aan preventie in de vorm van bijvoorbeeld klassenmanagement, activerende didactiek en/of het bespreken van maatschappelijk relevante en actuele thema’s in de lesprogramma’s, denk aan radicalisering, omgaan met sociale media of suicidepreventie, dan draagt dat bij aan een veiligheidscultuur.”

Een ander uitgangspunt in het veiligheidsbeleid van OGT is de visie dat veiligheid meer is dan het voorkomen van incidenten, vervolgt Samuel. “Veiligheid is ook dat je kunt zeggen wat je zeggen wilt. Dat geldt voor medewerkers maar ook voor leerlingen. Het betreft ook elkaar durven aanspreken op ongewenst gedrag en je vrij voelen om te rade te gaan bij iemand. Dat is de basis van veiligheid.”

De laatste maanden zijn Beukman, De Vries en Samuel in gesprek geweest met de directies van de verschillende locaties voor de invulling van de vier menukaarten. Daarbij is vooral ingezoomd op de schoolveiligheid, vertelt Beukman. Dankzij de gesprekken over de menukaarten ontstaat er bewustwording van het feit dat veiligheid en beveiliging als een proces gezien moet worden, en niet als opzichzelfstaande set van maatregelen. “Omdat op een locatie meerdere scholen gevestigd kunnen zijn, wilden we per school ook maatwerk bieden. De afspraken per locatie/school zijn nu vastgelegd in zogenoemde veiligheidsarrangementen, zodat je van elkaar weet wat wordt verwacht aan inzet van mensen en middelen om tot een veilige school te komen.”

CRISISMANAGEMENT

Bij het creëren van een veilige onderwijsomgeving hoort ook het inrichten van een professionele crisismanagementorganisatie, benadrukt Roy Hildenbrant. “Vier jaar geleden werd bij OGT nog aardig wat aandacht besteed aan handhaving. Beveiligers aan de poort zeg maar. We hebben toen een veiligheidsscan laten uitvoeren met als vraag: hebben we dit wel nodig allemaal? Daaruit bleek

V.l.n.r. Esther Samuel (Arbo-coördinator), Roy Hildenbrant (directeur bestuurs-, management- en onderwijsondersteuning en Berry Beukman (veiligheidsadviseur), allen werkzaam bij Onderwijsgroep Tilburg.

‘De respons op een incident is heel belangrijk’

dat het niet overal nodig was, maar er werd nog wel aan vastgehouden. Tegelijk ontstond meer en meer het inzicht dat, wetende dat incidenten niet te voorkomen zijn, vooral de respons op een incident heel belangrijk is. We hebben nu een crisismanagementorganisatie met decentrale teams en een centraal team op CvB-niveau, die ieder jaar worden getraind.”

SLOT

Of we nu zijn waar we willen zijn? Hildenbrant schudt zijn hoofd. “Nee, we zijn er nooit, maar we weten wel waar we staan en hoe we moeten reageren bij incidenten”, zegt hij. “Door te trainen leren we steeds meer hoe we onze respons moeten verbeteren. Onze mindset is veranderd, we beseffen steeds beter dat we zaken niet alleen kunnen oplossen met bijvoorbeeld een camera, dat is slechts een hulpmiddel. Maar je eigen rol als team, als docent, het creëren van awareness, het zorgen voor trainingen, het aanleveren van voorlichtingsmateriaal voor studenten, juist aan dat soort zaken moet je aandacht besteden om de veiligheid te bevorderen.” <<